

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foia Interesantă”, literară-ilustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2, an 4 coroane.
Pentru economi: numai 5 cor. pe an!
Pentru America doi dolari și jumătate pe an.

Foie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserțiunile:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 cor., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă.

Inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Unde să se așeze

banca de asigurare?

Sibiiu, Octobrie, 1910

Auzim, ba cetim chiar, și anume cu bucurie, că însoțirea mare a băncilor noastre, »Solidaritatea«, care a luat în mână lucrul cu fondarea unei bănci de asigurare românești, să apropie cu pași vioi și plini de nădejde, de ținta sa. Ci-că conducătorii pornirii acesteia, au ajuns să aibă făgăduit acuși un milion și jumătate coroane, pentru adunarea capitalului de lipsă.

E frumos. Ne bucurăm din toată inima noastră românească la gândul, că să ajungem noi Românii a avea și o bancă de asigurare română, — ca sutele de mii ce le varsă azi poporul român în caselle bogate ale băncilor de asigurare streine, să se poată pe încetul întoarce ca să umplă cassa băncii românești, care are împrejurările de lipsă pentru a putea trăi.

Cred însă a fi la locul seu, a ridica în jurul acestei fondări încă de pe acum o întrebare, care nu poate fi trecut așa de ușor cu vederea. Că, anume, în ce oraș, în care loc să fie așezat și înălțat scaunul de conducere, inima acestei nouă întreprinderi economice naționale?

Sunt sibiiu și aud că și noua bancă de asigurare, la Sibiiu ar fi vorba să se așeze cu cancelariile ei. Ar fi prea firesc, mai ales că sunt pe lângă altele și orientale, să mă bucur că un nou așezământ vine să întărească vaza și poziția Românilor în Sibiiu, aci unde e inima conducătoare a bisericii ortodoxe orientale.

Totuși să mi-să dee voie să fiu de alte simțăminte și de altă părere.

Eu așa văd lucrurile, că noi, în desvoltarea și rindui-

rea așezămintelor noastre economice, prea scăpăm din vedere un lucru, după mine de mare preț. Nu băgăm de samă, că n'avem, spre uriașă rușine a noastră, în tot Ardealul, în tot Bănatul, în toată Ungaria, nici un singur oraș românesc! Și nu ne gândim de loc la aceea, că lumea mare ce idee își face despre acest popor, care trăește numai în sate, fără a fi fost în stare să înalte un singur oraș din mijlocul său și din puterile sale! Acest fapt îl arată ca pe un popor legat de glie, popor de țărani numai, — cum nu mai găsești aproape nici cări pe charta popoarelor. Sașii, cei de 12 ori mai puțin ca noi, au vre-o 7 cetăți, cari de cari mai puternice; noi, de 12 ori mai mulți ca ei, nici una!

Politica noastră economică națională trebuie să se avînte a urmări și astfel de ținte departe mergătoare! Și cînd fondăm așezăminte noue să nu înfundăm cu ele iarăși și iarăși cetăți streine, cari nu ne crestează și pe cari nu le putem cuceri în timp cît poate prevedea judecată omenească, — ci să facem ca prin ele să întărim astfel de orașe, cari ne făgăduesc un mai apropiat viitor românesc!

Eu socotesc de o greșală a marelui Șaguna, că s'a așezat cu metropolia în Sibiiu acesta săsesc! De ce nu s'a așezat în Seliște bunăoară? Ce ar fi azi Seliștea de ar avea în mijlocul ei reședința Metropolei gr.-or. române? Ar fi deja oraș însemnat și ar făgădui a ajunge chiar puternic, — mai ales că în ea și în jurul ei, și duhul neguțătoresc, așa de trebuincios pentru desvoltarea unui oraș, e atît de viu la harnicii »Mărgineni«! Eu și azi aș scoate anumite așezăminte,

cel puțin care să pot, din orașe ca Sibiiu, Clujul, Aradul, etc. și le-aș strămuta în orașele cari stau mai aproape de a ajunge române, ori chiar în comune de frunte ca Seliștea ori altele asemenea ei!

Acum facem banca de asigurare. Asta poate ajunge un așezământ puternic în viața orașului unde să va așeza.

Ar fi un păcat, mare, și dovadă de scurtă vedere din partea noastră, de am înfundă-o și pe asta în un oraș Sibiiu!

Părerea mea e:

Banca de asigurare să fie așezată în Blaj, fiind Blajul unul din orașele cari, cu bună cumpeneală, e mai aproape de aceea, ca să devie un oraș românesc însemnat! E în el și azi la putere elementul românesc, dar are încă Blajul lipsă de așezăminte și de oameni, cari să întărească viața românească cea neatîrnătoare, în afară de biserică și de școală, — ca el să se avînte nițel în dezvoltarea și însemnătatea sa de oraș românesc!

Banca de asigurare, alături de însoțirea »Plugarul« ce să pornește, și altele cari sunt și cari vor mai fi, — ar fi menită și ea a ajuta mult la înălțarea aceasta a Blajului!

Eu dau ideea.

Cei mulți, — foile noastre naționale, să-și dee și ele părerile. Că lucrul acesta numai la părere e mic, în fondul lui e însemnat și vrednic a ne bate capul cu el.

Blajul ar fi în întâia linie de luat în combinație ca scaun al băncii de asigurare române, — iar întrucît asupra lui nu s'ar putea uni (doar nu în zadar suntem Românii unii uniți alții neuniți!), apoi locuri potrivite ar mai fi Seliștea și Orăștia!

Dar mai e un cuvînt care stăruie, ca acest așezământ să se ducă la Blaj:

La Sibiiu avem Asociațiunea, care e comună nouă tuturor Românilor, avem »Albina«, întâia între băncile noastre, la Sibiiu avem Muzeul Asociațiunii, etc. — cadesse acum, ca un așezământ nou, care va fi tot așa de tare al nostru al tuturor, a uniților ca și a neuniților, — să fie dus la Blaj, chiar și de dragul de a ne arăta aievea frați ce împărțim bucurios tot ce avem bun și scump.

Am zis. Spună și alții acum, ce cred în privința aceasta. B.

UNELE—ALTELE

Pentru votul universal.

O parte a bărbaților politici maghiari, — durere, nu cei mai cu înfrurire, ci mai lăturași, — nu fac uitată pornirea de a zmulge dietei dreptul de vot universal pe sama poporului țării.

Dumineca trecută a fost la Dobrișin o adunare politică, la care s'a dus și fostul puternic pe vremea mileniului, baronul Bánffy, și a vorbit pentru votul universal. El zice că s'a încredințat, că buna conducere a sorții țării, nu să mai poate fără a da poporului drept larg de vot, vot universal! Insuși binele Maghiarizmului o cere asta! (Că dacă e vot universal și votare în comune, nu mai pot fi cumpărați alegătorii, fiind mulți de tot!)

Au vorbit afară de Bánffy încă vre-o 6 politici, și toți au fost zgomotos aplaudați de adunare.

Dar legea asta, după cum reese din gura unor ministri, nu va veni în curînd în desbatere înaintea dietei, căci noul guvern vrea să o așeze pe alte temeuri decum fusese cele pe cari le făurise guvernul koșut.st, și acum până fac rînduirea de nou a cifrelor care să arate, cum o fi, de-o fi legea și ori șa, — iară e lipsă de timp multcel.

Sfat național la Cluj.

Săptămîna trecută la Cluj a avut loc o însemnată întrunire de fruntași români.

Comitetul național: deputații, iar pe lângă ei mai mulți aleși ai neamului, au ținut sub președinția dlui

George Pop de Băsești, o ședință de comitet, în care s'au sfătuit ce să se mai facă și pună la cale pentru ducerea cu bine a luptei neamului și în viitor.

*

V. Goldiș, urmărit.

Zilele trecute s'a înmănat dlui Vasile Goldiș, secretar konzistorial, fost deputat al Radnei și risooarea procuraturii din Oradea, prin care dl Goldiș e pus sub acuză pentru-că la o adunare de a legători în Șoimuș, ținută în Maiu, în ajunul alegerilor, — ci-că ar fi „ațfățat“ pe Românii contra Ungurilor, — prin aceea că a vorbit contra lui Tagányi și a căpăilor lui.

*

Maghiarizarea armatei.

În Viena sunt sfaturi peste sfaturi între miniștri austrieci și cei ungari, pregătind lucrurile pentru dieta Împărăției (delegațiunii). Fiindcă dela acea dietă să așteaptă să voteze sute de milioane pentru cheltueli cu armata (zidire de corăbii de război nouă, tunuri nouă și altele), partea ungară să spună că cere dela Viena următoarele lucruri cari să fie începutul maghiarizării armatei aici la noi, — dacă e să voteze milioanele ce să cer pentru armată :

1. În loc de »Getherhalte« (»Doamne ține și protege«, care e cîntecul casei împărătești), în Ungaria și bănzile militare să cînte Hymnus-ul maghiar, care să începe cu »Isten ald meg a Magyart«... (Dzeule binecuvîntă pe Unguri!)

2. Ministrul de războiu să se numească pe viitor: »mistrul comun de războiu împărătesc și regesc«.

3. În regimentele din Ungaria p-ajură ungurească în locul celei de acum (în locul vulturului cu 2 capete de pe steaguri și de pe cătăramele cingătoarelor la soldați).

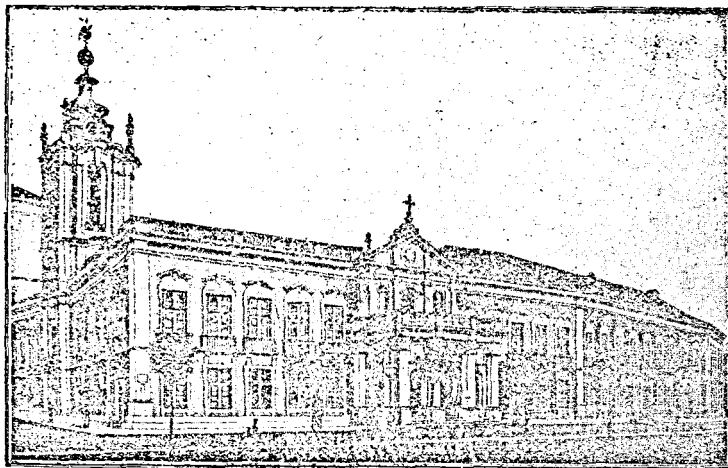
4. »Limba de regiment« să fie cea maghiară! Adecă: comanda (Habt Acht! Rechts um!) să se zică tot nemțește, dar avizele ce premere comandai și lămuririle comandanților, să se facă ungurește! Aci ar fi puterea de maghiarizare, că ar sili pe ofițeri și subofițeri a vorbi cu feciorii ungurește! În acest scop ar ajunge a să pună pe rînd la trupe tot ofițeri unguri, și și subofițeri (fireri, căprari, etc.), s'ar căuta tot unguri. Ar ajunge a fi casarma și slujba la miliție peste tot, mai mult o școală de maghiarizare ca altceval

5. La regimentele din Ungaria să se dea steaguri ungurești, ori cel puțin pe cele de acum să se pună pajura Ungariei cu pântlici tricolor maghiare.

În jur de astfel de cereri să petrec acum mari și grele desbateri în Viena. Că la ce sfîrșit vor ajunge, vom da de știre cetitorilor noștri.

Regele Manoel al Portugaliei, cel alungat din tron.

Palatul Regal din Lissabona, capitala Portugaliei, din care a fost alungat regele Manoel.

Mari prefaceri în Portugalia.

O revoluție de o zi. Un rege răsturnat. O nouă republică.

Mercuri în săptămîna trecută s'a petrecut în Portugalia, o revoluție foarte neașteptată și foarte puternică în urmările ei: Portughezii, înțeleși cu armata, s'au răscolat contra tinerului lor rege și i-au bătut palatul cu gloanțe de tun și l'au făcut să fugă din țară, scăpînd barem cu viața, ș'apoi, ca mine-zi au vestit lumii și țării, că nu le mai trebuie cap încoronat, rege, ci să prefac în »republică«, (cum e și Franca) cu un președinte ales de dietă, în loc de Rege!

Portugalia e o țară mai mică, lingă Spania, spre mare. Are cam 6 milioane locuitori (așa dară mai mică ca România). E viță latină. Și aci, ca și în Spania, biserica catolică a ajuns la mare putere, chiar la prea mare, și preoțimea voind să rămînă atotputernică peste popor, cum a fost sute de ani înainte, s'a dedat la volnici prin cari a ridicat mare nemulțumire în popor contra sa și a celor ce țineau cu ea. Că la ce putere s'a ținut biserica aci, să vede și din faptul, că sunt în Portugalia 3 arhiepiscopi și 11 Episcopi, de tot 14 arhieriei, pe cînd în România, mai mare, sunt numai 5 Episcopi și 2 metropoliți. Nemulțumirea poporului față de pășirea atotputernică a bisericii s'a arătat încă la 1834 cînd s'au făcut mișcări contra bisericii, cari au avut de urmare închiderea unui foarte mare număr de mănăstiri. Totuși au rămas încă tare multe. Și, în

parte, o urmare a acestei nemulțumiri față de biserica catolică, e și răsturnarea de acum a tronului regal și alungarea Regelui!

E drept că nemulțumirea cu familia domnitoare era veche. În Feb. 1908, înainte cu 2 și jumătate ani, a fost ucis în stradă tatăl Regelui de acum, Don Carlos. A ajuns pe tron Manuel, tiner abia de 18 ani atunci, acum de 21. Cîva timp s'a purtat el mai cu grijă, ca Domn, în timpul din urmă însă avea purtare tare ușoratică și nepotrivită: petrecea bucuros neștiut prin Paris și ținea dragoste cu o teatralistă și-i scria epistole și-i trimetea bani, de vorbea lumea de el tare cu năcaz. Foile contrare lui, foloseau nemulțumirea asta, pentru a ațîța poporul contra tronului și pentru republică. A mai venit o întâmplare, că un profesor învățat, Bombarda, republican după simțăminte, a fost ucis de curînd de un om ce să da de cam nebun. Foile republicane însă spuneau, că omul a fost pus la cale de partidul regal și de preoțimea catolică ce să acăța tare de pulpanele tronului. O încercare de stradă în jurul acestui fapt, în mijlocul căreia erau și doi preoți catolici, a înveninat așa de mult lucrurile, că contrarii regelui au crezut timpul sosit a da dumba tronului!

Mărți noaptea spre Mercuri a izbucnit revoluția. Mercuri Regele Manoel s'a trezit că pe castelul lui încep să cadă bombe de tun. De pe corăbiile de războiu, înșiși soldații lui marinari au început a-i ploua palatul cu gloanțe! Ar-

mata să răscolase contra Regelui său! În frunte era marina (armata de pe corăbii). S'a pornit războire mare între regimentele ce-i rămînsese credincioase Regelui și cele întoarse contra lui! S'a făcut mare vărsare de sînge. Vre-o 3000 de oameni, soldați și civili laolaltă, și-au pierdut viața în luptele din jurul palatului regal. Regele văzînd ce să petrece, și-a pierdut capul, s'a împotrivit ce s'a împotrivit, dar văzînd că-i rău, s'a refugiat cu familia ascunzîndu-să în pivnițele palatului ca să nu fie ucis de șrapnelele de tun ce cădeau pe palat și să spărgeau apoi în mii de bucăți de foc și gloanțe mai mici! Abia a putut scăpa sara închis în un automobil. A mers și s'a urcat pe o corabie și-a plecat spre Anglia. Mine-zi în Portugalia era aproape de tot liniște.

Trupele ce mai țineau cu Regele, văzînd că cele mai multe sunt pe partea republicei, s'au dat și ele acolo. S'a făcut rînduială. S'a ales un nou guvern republican. Apoi s'a dat telegramă după corabia care ducea pe Regele fugar, că numai decît să se întoarcă acasă, fiind ea a statului, care nu-i mai dă răsturnatului rege nici măcar o corabie cu care să poată fugi din țară! Căpitanul corabiei a primit porunca în Gibraltar. Aci a dat pe Rege jos pe țărîm. Despărțirea a fost jalnică. Mama Regelui văduva după Carlos, plîngea. Soldații le-au sărutat minele de despărțire. Apoi corabia s'a întors acasă. Manuel a plecat cu o corabie engleză spre Anglia.

Acum în țară e porneală nouă. Noul guvern însă, pășește aspru de tot contra bisericii catolice, pe care o socotește de pricina tuturor nemulțumirilor și răsturnărilor prin cari a trecut cercata țară. Au vestit că de aci încolo, religia catolică, care era religie de stat, nu va mai fi religie de stat, ci să lasă cultul (închinarea) liberă. Iar pe călugării catolici pe toți i-au expulzat din țară (judecat a ieși din țară)! Preoții ce rămîn, nu e iertat să mai iasă pe stradă în reverenzi, ca nu prin vederea hainei lor să mai ațîțe mulțimea cea atît de pornită contra lor! Vre-o 10.000 de călugări și călugărițe trebuie să plece afară în țară, căci mănăstirile să închid și să prefac în școli ori asarme! Guvernul papei dela Roma e plin de grijă, fiind silit a îngriji de acești prigoniiți de soarte și a-i așeza prin alte țări.

Așa să petrecă în Portugalia o mare prefacere în 2—3 zile, împuțînd numărul tronurilor regale și a coroanelor cu una, — din pricina prea marelui încerceri cu care s'au purtat purtătorii coroanei, cari ajunsese tirani pentru popor, risipitori fără seamă de averi și încunjiurați tot de sfetnici fără înțelegere pentru mulțumirea poporului, pe care, ca pe nimic alta, poate răzîma apoi neclintit tronul și în tron purtătorul Coroanei.

Lucrurile petrecîndu-să Mercuri, și noi tipînd foaia Joi dimineața, nu le-am mai putut aduce în numărul trecut, că pe cînd le aflasem, parte mare din foaie era tipărită.

Azi aducem și chipul răsturnatului Rege și a castelului lui regesc.

Semne grăitoare.

— Cum fac revoluție România? — Jidovii viră vrajbă între creștinii de pretutindeni. —

Un Ungur rebunatic din Băcăinți impușcă ziua la amiazi, pe niște Români pacinici, nearmați. După legea omenească și dumnezească ar fi, ca acest criminal să-și primească pedeapsa vrednică pentru moarte de om nevinovat!

În schimb ce să întâmplă?

Gazetele ungurești încep numai decît să trîmbițeze în lume și în țară, că Românii din Băcăinți fac revoluție, că Ungurii sunt în primejdie și, spre mîntuirea lor, să se înființeze aici un post de gendarmi.

Am zis că gazetele ungurești scriu prăpăstii de aceste. Dar la adică nu sunt ungurești, numai după limbă. Incolo, toate sunt jidovești, începînd dela cele din Pesta până la cele din Arad și Deva. Jidovești, scrise ungurește de Jidani cu perciuni și fără perciuni, botezați și nebotezați. Ori de unguri jidovi cărî adică nu mai pot face deosebire între ce e jidovesc și creștinesc, ci să lasă prostiți de „patriotismul“ unor jidovi cari știu ei prea bine de ce să fac patrioți așa de infocați. Să fac patrioți pentru ca stăpînirea să fie de partea lor, să-i ajutore cu bani, scoțîndu-i până și deputați, să-i ajutore cu putere armată, dacă vre un „mocan“ ar îndrăzni cumva să i zică macar: hiș, iudă! Apucătura acestor scribleri de pe la foile jidovești ori jidovite, e să vire ceartă și desbinări între Creștinii de pretutindeni, ca apoi ei și ai lor, să poată pescui în turbure. De aici năzbiteliile repetate an de an, că... „Românii să răscoală“ ba ici, ba acolo, prostînd stăpînirea să trimită gendarmi și armată asupra unor sate cu totul pacinice, unde nici prin minte nu le plesnea oamenilor nostri „să se răscoală“. Astfel cearcă ei să se facă dragi stăpînirii, care îi răsplătește din belșug cu „licențe“ de crișmărit în toate satele; cu trafici mari de tabac și de sare, cu ajutoarea de sute de mii pentru toate gazetele lor cu perciuni, (gazete scrise de unguri curați abia vei găsi în toată țara!). Astfel ajung jidovii de să îmbogățesc și mai pe urmă „bagă în buzunar“ toate moșiile grofești și baronești. Iar dacă să întâmplă de mai cumpără și băncile românești ceva moșii domnești scoase la vînzare, ca să le parceleze între oameni: gazetele jidovești și jidovite sar ca mușcate de șerpe, zbierînd că e mare primejdia „valahă“, cerînd ca stăpînirea să împedeco pe afurisițele de bănci de a cumpăra pămînt dela unguri, nici dacă ei nu-l mai pot ținea și-l fac vînzător.

Tocmai în acest fel lucrează Jidanii și în România, cu singura deosebire, că aici nu pot cumpăra pămînt și nu au altă drepturi ca la noi! Să înțelege, că oamenii stăpînirii fiind tot Români, armata, gendarmeria tot românească, acolo vrajba cată să o vîre tot între Români. Spre acest scop să folosesc de partidele poli-

tice. De curînd s'a înființat însă partidul naționalist-democrat, condus de vestiții profesori A. C. Cuza dela universitatea din Iași și Nicolae Iorga dela universitatea din București. Îndeosebi partidul acesta nu-l pot suferi Jidovii în Țară. — Oare de ce? — Pentru-că mai multe puncte din programul acestui partid sunt îndreptate contra Jidovilor și au în vedere întărirea Românilor. De altă parte, nici un învățat din lume nu a dovedit mai limpede apucăturile jidovești și primejdia lor pentru creștini, decît domnii N. Iorga și îndeosebi A. C. Cuza. Scrierile dlui Cuza despre apucăturile jidovești, publicate aproape neîntrerupt în revista: „Neamul Românesc“, nu au păreche în literatura noastră! Ar fi bine să fie traduse și în alte limbi, chiar și în ungurește, pentru luminarea tuturor!

Prea firește, că gazetele jidovești și jidovite din România sunt cătrănite foc pe domnii Cuza și Iorga, numindu-i „canibali“ (mâncători de oameni). Caută toate privilegiile și toate mijloacele ca să învrășbească partidul naționalist-democrat cu celelalte partide și îndeosebi cu stăpînirea.

Așa să zbat și la noi. Cînd numai ceva nu le vine pe plac, născocesc că ne punem în revoluție. Și cer gendarmi și soldați pe bietul popor.

Durere, că la noi stăpînirea e destul de orbită pentru a trimite numai decît cete de gendarmi și cătane pe cele sate pacinice.

Iar Jidanii și jidoviții rid în pumni că vorbele lor au crezămînt la cei tari și în același timp saltă de bucurie că-și pot face trebușoarele neturburați de Valahii dripiți la pămînt. (—)

Aurel Vlaicu.

— Drumul unui euceritor —
de Octavian Goga.

II.

Vreamea a trecut, făcă s'o simțim și în curînd ne-am pomenit la Bințiți. Un sătuleț de Români harnici e această comună din cîmpia Murașului. În fața caselor resar cîrduri de copii desculți și arși de soare, cari își flutură pălăria. Sînt veseli cînd îl văd pe Vlaicu, care le face jucării și să țîn în urma noastră. La vre-o două sute de pași oprește vizitiul. Am ajuns și coborîm din trăsura, care a rămas în fața porții. Stau și privesc. E o casă țărănească potrivită, spoită alb, acoperită cu țigle, cu două ferestre cătră uliță, cu grădiniță și cu arminden la poartă. Intrăm în ogradă și Vlaicu să uită împrejur. Ai casei sunt la cîmp și n'au venit încă. Ușa e încuiată și el caută cheia. N'o găsește nici la pârcanul ferestrei, nici sub botă în gîrliciul pivniței. Ce să facem? Mai așteptăm și eu îmi rotesc ochii prin curte. O luăm încet cătră șură, în care văd un întreg atelier de măsurit și strungărit...

— Aici sunt acareturi de-ale mele, — începe Vlaicu. Pe-aici mă cam țîn eu. Eu și Ion. Nu-l știi pe frate-meu. Și el face de toate ca și mine... Numai că n'a învățat carte, dar are o mână ușoară ca briciul... Și vezi la de aștea mîna

hotărește... Vorba lui Edison, nouăzeci și opt de procente de mîna și numai două de minte să cer la o invenție (descoperire)... Vezi în colț luntrea aia cum stă pe rotile; amîndoi am făcut o mai demult, cînd ne țineam de drăli. I-am pus rotile, ca s'o putem trage până la malul Mureșului, pe-aici prin fundul grădinii la vre-o doi kilometri. Uite e cu motor... Cînd am adus motorul mai întii și meșteream la el, tata să uita la mine: — „Ce-i mirozonia asta de mașină, ca o rădașcă?“ — „Ce să fie? Asta are putere cît șargu și celalt, amîndoi caili dumnetale!“... Tata prinde a rîde: „Vezi-ți de treabă măi băiete! Ce crezi că-ți bați joc de mine, neamțule?“... Ion face cu ochiul: — „Ian ține o tată, așa în brațe“... Și cum prinde bătrînul motorul, îi și dă drumul, nebunul dracului. Dintr'una l-am văzut pe laviță, lungit, pe bietul bătrîn, și într'un minut a fost în curte de unde striga cît îl lua gura: „Scoateți-o afară, trăznio-ar, că surpă casa!“...

Cum povestim și eu ascult vorbele glumețe ale lui Vlaicu, din care rîde un sănătos umor țărănesc, nimeresc și părinții. La cîmp au auzit de sosirea noastră. Iată-i pe amîndoi. Un țărantrecut de cincizeci de ani, mărunțel, uscățiv, cu părul cărunt și în privire cu aceiaș strălucire de vioiciune. Mama, o bună-tate de femeie, cu ochii umezi. S'apropie și-mi întind mîna cu dragoste. Bătrînul a auzit de mine, mă știe din cetanii, din „Libertatea“ dela Orăștie... Să bucură și-i rid ochii cînd îi lămuresc de ce-am venit. Mișcă din cap și zîmbește:

— „Tot cu de-astea l-am pomenit pe Aurel Zice-acum că zboară... Dare-ar Dumnezeu, numai să nu-și rupă grumazii“...

Mama sfioasă ne poștește în casă și noi pornim încetinel. Ușa e deschisă, trecem prin tindă în „casa dinainte“ care vine cătră uliță. Mi s'a întipărit atît de bine această casă, la care m'am gîndit de-atunci de multe ori. O odăiță curată, cu miros de gutii și de busioc. Pe jos nepodită, numai cu lut și cu tavanul de grinzi. În fața mesii o laviță zugrăvită, și împrejur pe pereți cuiere cu ulcioare, dincolo blidarul. În colț patul cu perinile înfoiate, așezate una peste alta, cu țoale și scoarțe, împăturate, țesute la casă. În această odăiță, cu mobile simple ale țăranelui nostru, erau răsfirate cele din urmă descoperiri tehnice ale Occidentului (ale țărilor înaintate din Apus). Pe laviță în capăt era un gramofon (mașină ce cîntă felurite cîntări după graiul omenesc), dincolo o bicicletă de lemn („roata cu care să dă Ion“, făcută de el), cărna dela mașina de zburat, care nu încapo în șură și-a trebuit desciocolată, asta atrînată de-un cui în grindă, alături de niște fuioare, iar pe masă, pe plînzătura învîrgată, tot soiul de unelte, desemnuri, foi despre zburat și sus pe patul țără-

nesc, care aproape atingea scîndurile din tavan, un model de mașină de zburat făcută mic. M'am uitat împrejur și-am stat cîteva clipe mut, biruit de privescerea asta. Pare-că văd și-acum odăița albă, care alături de simplitatea patriarhală a vieții țărănești, adăpostea cele mai înalte avînturi ale omenirii. Sub tovanul de grinzi să frămîta mintea care năzuia să deslege întrebarea zburării! Cum mă uitam împrejur, mă năpădeau tot felul de gînduri... Cam așa e mobilierul nostru sufletesc al tuturor cărturarilor smulși din sumanul țărănesc, ca lăuntru acestei case! Sînt două lumi închise în noi, care se sbuciumă, să ciocnesc și să luptă veșnic, până ne coborîm în groapă... Alături de semnele unei vieți primitive, simple, ce-am moștenit din părinți, orașul ne-a dat lumina lui chinuitoare. Așa ne ducem zilele pururea chemați, împinși, tulburați de această împărechere ciudată. Avem zburcări de sănătate sătenească, și slăbiciuni de viață apuseană înălțată. Cit de mic e un piept omenesc, ca să cuprindă frămîntarea acestor două lumi...

Vlaicu a curmat tăcerea zîmbind: — „La gramofonul ăla te uiți? I-al lui Ion. I-l'am adus din Germania, să-i mai cînte sara. „Membrana“ (păturica fină din mașina, care prinde și dă răsunsetul) e o descoperire de-a mea. Dacă aș fi mai îndemnatic, azi aș avea bani mulți... Iacă contractul cu o fabrică din Frankfurt, care-mi dă douăzeci și patru mii de mărci să-i vînd descoperirea. Am făcut tîrg în toată forma... Mi-a dat șapte sute arună și eu i-am vîndut membrana cu toate drepturile... Restul nu l-am mai văzut. Eu nu mă pricep la de astea“... Și mișcînd din umeri să întinde de-asupra patului: — „Iacă mașina mea de zburat“...

A așezat-o pe masă și eu mă uitam cu băgare de samă la această libelulă elegantă. Făcută din sîrmă, din mătasă și din trestie, era lucrată cu o acurateță și simplitate uimitoare. Bătrînul clipea din ochii lui vii și strălucitori și ne asculta cu evlavie toate povestile. Trecînd în ogradă, Vlaicu mi-a arătat un șir de mișcări, din care și judecata mea de nepriceput la d'astea, a putut să vadă că sînt în fața unei descoperiri minunate. I-am strîns mîna cu admirație și i-am zis: — „Mergem la București!“

Intorși în casă, am mai rămas cîteva clipe și lăsînd nemîngăiată pe biata mamă, care începuse să gătească ceva la foc, ca să ne omenească, mi-am luat rămas bun cu mare părere de rău, că nu mi-a fost dat să l văd și pe Ion. Bătrîni ne-au petrecut până la trăsura și la despărțire i-am lăsat cu ochii înlăcrămați: — „De-ar da Dumnezeu să se aleagă ceva!“ La plecare au rămas alături lingă stîlpul porții, făcînd-și pod deasupra ochilor, uitîndu-se în urma trăsurii, până ne-am pierdut...

Tăceam amândoi. Pe mine mă învăluia încă farmecul acestei curate simplități țărănești și pe fruntea prietenului meu trecea o umbră de seriozitate. Dumbra din față inota în lumina roșiatică de soare-apune și crestele stejarilor păreau tivite cu aur. Vizitiul nostru fluiera printre dinți o arie de țarină dela Abrud și caii mergeau înainte într-o țacăneală domoală...

Vlaicu mișcă ușor din cap și fața i-să luminează de-un zîmbet bum și trist: — „Săracu' tata! L-ai văzut? E copleșit de năcazuri... Așa sara mi-se jeluște cîte-odată... Da rar... Mai mult tace și eu văd că-l muncesc gîndurile... Stă pe laviță într'un colț și abia întru tîrziu ridică capul: „Ce să alege de capul vostru, mă băieți, mă?... Mama trece în tindă, să nu-i vedem la-crimile... Nu prea este veselie multă la noi... Pe cele cinsprezece jugere de pămînt, vr-o șase mii coroane datorie la „Ardeleana“... Până m-a purtat pe mine prin străinătăți... Eu niciodată n'am știut să umblu cu banii“...

După cîteva clipe de tăcere fruntea i-se înseninează: — »Mai demult, cînd era tata în putere și n'avea năcazuri, era mult ris la noi. Tata e de felul lui om deschis și știe multe. El, să nu crezi că-i îndemnat în treburi de astea... dar îi plac cărțile lui Mihai Viteazul... Să-l vezi cum citește sara la vatră. Și face politică, nu ca mine. N'are Vlad om mai de credință la alegeri! E și cu trecere la popor, că s'a ridicat din puterea lui. A fost multă vreme primar la noi în Binținți“...

Cu dragoste copilărească îmi povestește amănunte din viața familiară din cari aleg cît de curată e viața casnică acolo sub tavanul de grinzi... Vin apoi pe rînd glume și povești despre posne din copilărie.

— „Cîte nu făceam noi cu Ion! Și bani am făcut odată, de cei de cinci coroane. Dintr'o amestecătură de metale, am turnat vre o cinzeci de bucăți și le întinsesem pe o scîndură în iesle... Iacă tata la fereastă: „Vai săracu de mine, mă băgați în temniță, diavolilor!“ — Ce să fac? I-am topit din nou!... — Altădată, asta-i mai brează, era la noi pe prispă adunat tot comitetul comunal, știi, jurații, fruntașii... Venise oamenii, vre-o opt inși, sa le spuie tata ce-a isprăvit la Pesta, unde fusese să cumpere un clopot pe seama bisericii. Eu mă bălăbăneam în casă la o baterie (mașină de) electrică. Ion se uită pe fereastră, întoarce capul și mi-s'apleacă încet la ureche: „Știi ce? Hai să i scuturăm o leacă!“ Zic: Bine Ioane, tu ții aparatul (mașina) eu le dau să țină sîrmele în mîni, da bagă de seamă, mă, să nu ridici mașina sus la „două sute de Volte“, că trîntim adunarea!“ Ies pe prispă la oameni, ei cu clopotul... Zic: „ian țineți de-aici, să vedeți și dumneavoastră ce minuni sunt pe lumea asta; dumneata din-

colo... așa“... — Ei zîmbeau, cunoșteau multe drăcfi de ale lui domnișoru Aurel... Se prind de mână roată și mi se uită în față.. Eu de colo: — „Dă-i drumul Ioanel“ Ce să-ți spun? Într'o clipă a fost tot comitetul pe spatel Speriați, cu ochii mari, cu părul vlvoiu se uită de jos bietii Români... La fereastră rîdea Ion, — nu m'ascultase ștregarul!..

„Cite n'am făcut noi de astea... Așa povestind ne-am pomenit în Orăștie, unde ne aștepta lîmea. Unii zîmbeau cu neîncredere și se coteau între ei, glumind pe socoteala poezilor cari „totdeauna au plutit șapte coți dela pămînt și nu e mirare, dacă săturindu-se de Pegaz, vor să zboare cu aeroplanul“, — alții trăgeau nădejdi și-mi profeteau minuni, cînd le-am spus părerile mele.

Peste cîteva clipe ne-am dus la gară. Am urcat în pripă treptele vagonului și-am strîns cu putere mîna lui Vlaicu:

— Va să zică la București!

*

Peste vre-o trei săptămîni am trecut granița cu Vlaicu. Mergea întîi în Țară. Fiorul de inimă care ne cuprinde pe noi cînd vedem cel dintîi chipiu de dorobanț, i-a rumenit și lui obrazul în vama Predeal. Duceam cu noi două modele de mașină de zburat de felurită mărime. Cînd ne-au cercetat bagajul și au văzut vameșii cheletele de sîrmă și trestie, ne-au dat roată și lumea să înghesuia în jur de noi ca la comedie. În tot drumul el era cuprins de îngrijiri, și cum auzea pe cei din vagon vorbind repede și fără greșuri în româneasca lor elegantă, părea tot mai dus pe gînduri: — „Eu n'o să le pot spune nimic... Să le vorbești tu! Pe mine să mă lase în pace! Mie să-mi dea o tablă și cretă, și noroc bun!“

Era o seară caldă și senină de toamnă cînd am ajuns în București și-mi făcea o adevărată plăcere veselia lui Vlaicu, cînd vedea că toți trecătorii de pe stradă vorbesc românește!.. Am luat-o domol alături pe bulevarde și fără să știm în rătăcirea asta de noapte, ne-am pomenit în fața universității, lângă monumentul lui Mihai Viteazul... Ne-am oprit tăcuți în fața eroului turnat din bronz. Era o liniște desăvîrșită de miez de noapte, stelele străluceau pe boltă ca niște ținte de aur. Într'un colț, furișată după frunzele platanilor, tremura găinușa în scîlipiri jucăuse... Vlaicu îmi strîngea mîna și cutremurat par'că, îmi zice mai mult șoptind: „Uită-te minune! Cum strălucesc ochii calului și barba lui Mihai! Nu vezi, par'că să uită la noi.“ — ...Și așazăți pe-o bancă am rămas așa pierduți cîsuri întregi, fărîmlînd povești cari înviau amintirile unei mări moarte și poleiau cu strălucirea visului zorile unui viitor mai bun...

A doua zi am început goana

după oameni. Și aici, ca la Orăștie, două tabere, dar după cîteva săptămîni de aruncături dela Ana la Caiafa, în sfîrșit a ieșit biruitor Vlaicu... L'au primit la fabrica de arme a statului (arsenal), și eu l-am lăsat în această lume nouă, cam nedumerit, dar bucuros și plin de nădejdi...

De-atunci s'a scurs un an și eu n'am mai putut trece granița să-l văd. De ce-am mai spune cît s'a zbuclumit de-atunci, cîte batjocuri, cîte necazuri n'a îndurat firea lui îndărătnică, cum i au tăiat și plata... Îi recitesc adese scrisorile pline de amărăciune: „Haide frate la București, de mă scoate din belea, că ăștia fac politică din aeroplan (mașina de zburat)“... De ce să le mai spunem toate astea, crîmbele din vechea poveste a tuturor celor chemați de „sfînta nemulțămire?“...

El e de-asupra acum, văzduhul l-a cucerit și cu aripile meșteretae valurile de lumină și albastru. Numele lui trece pe toate buzele și înscrie o pagină de glorie a neamului...

În vremea asta în căsuța albă din Binținți, Ion încrestează o măciucă și meștereste în strung niște rame pentru icoana lui sf. Nicolae, făcătorul de minuni dela Miralichia, care cu barba în piept se uită cucerit din chip și împarte binecuvîntarea cu degetele lui lungi și subțiri...

Și cîți Ioni nu trăiesc și mor așa în umbră, cu străfulgerarea geniului în ochii lor adînci, strîși în obezi de ursita meșteră a unui neam de mucenici?..

Berlin, Septembrie.

Farkas Pál.

Mult lăudatul ca mare „învățat“, — descris de foile unguerești cam cît face!

Românilor din Orăștie și din cercul de alegere al Orăștiei, li-o fi sunînd încă și acum în urechi laudele cele umflate cu care oamenii acestui adus de vînturi, le umpleau urechile, că i om așa și așa de învățat, și scriitor așa de minunat, — că fericite de Orăștie de l'or putea avea ca trimisul seu în sfatul țării!

Acum ni-să dă privilegiu să arătăm cetitorilor nostri cum stăm și cu marea lumină a acestui evreu! El a scris de curînd o „dramă“, piesă pentru teatru, în care a vrut să și arate știința sa de scriitor și de acest fel. Vineri în săptămîna trecută s'a jucat la teatrul național din Pesta drama lui Farkas Pál, zisă „Ghiberti grof“. La un teatru mare ca acela, teatraliștii sunt așa de meșteri, că și o piesă slabă, și-o joacă așa, încît îți pare bună. Iar care piesă, chiar jucată de acești teatraliști, nu poate zmulge laudele critice, aceea numai bună și scriitorul ei numai meșter nu e. Acum să vedeți ce spun foile maghiare din Pesta despre „știința“ și priceperea cu care evreul acesta

vrea să se imbulzească și pe terenul dramatic, par'car fi un cerc de alegere cu mulți oameni slabi pe care i poate îmbăta ca să i-să închine și să-l poarte pe sus...

Dăm glas la 3 foi mari din Pesta: una de a stăpînirii, foaia partidului lui „mîncă-partea“ din care face parte și Farkas-ul din vorbă; a doua o foaie jidovească, așadară de-o lege cu Farkas și una neatrîntătoare. Cele două dintîi fiind de-un partid și de-o tăiere împrejur cu „învățatul“, e firesc să-l laude zdravăn, sau, și de spun adevărul cît de cît despre el, să-l spună numai cu jumătate de gură! Dar a treia, cea neatrîntătoare de fiul lui Izrael, să spună mai oarzin, mai franc, ce e de spus despre om și lucrarea lui. Și acum iacă cum glăsuiesc cele trei foi:

„Az Ujság“, care e ținută ca înțîia între foile maghiare, fiind foaia partidului tîzaist, caută să zică cît de mult bine și cît de puțin rău despre „membrul“ lor. Începe spunînd că:

„Istețul, cultul, simpaticul și spre mare năzuitorul Farkas Pál, a scris piesa „Ghiberti grof“, care au jucat-o azi la teatrul național. Laudele ce le puserăm însă nainte numelui tînerului scriitor, slujească mai mult ca recunoașterea îndatorată (obligată)“

Astea despre om, iar despre lucrarea lui spune întîi cuprinsul și arată cît e de știrb și ici, și colo, apoi cum să sfîrșește toată drama în o formă neașteptată, încît publicul nu simțe deloc că piesa s'a sfîrșit, — și zice:

„E negreșit mare greșală că drama să sfîrșește așa fără cap, ca și cum ar fi tăiat-o cineva aci în două!

„Dar asta e numai întîia greșală. Vine a doua. Curioși așteptăm să vedem ce are de spus scriitorul în actul al 3-lea? Nimic! Acest al 3-lea act e cu totul de prisos (ar putea mai bine lipsi de tot!) și mai nenorocit și ca al doilea! Întîia greșală a piesei e scurțimea ei, a doua: că e așa seacă!

„Această piesă întreagă e o trîmbiță mută!“

Și după ce îl săpunește așa, iar îl mai mîngăie cu cîteva cuvinte prin care îl laudă pe scriitor că-i a tîel „copil fain“...

„Világ“ e foaie din cele cu idei mai „avansate“ și „liberale“, e ediția de lux a foilor socialiste de rînd, contrară bisericilor, contrară credințelor vechi bune, numai jidovimei foarte pîrtinitoare, fiind lucrată de Jidani get-beget. Ea cum să nu zică vorbe bune despre la fel circumcîsul Farkas. Și ea începe a-l lăuda, că e: învățat, cult și cugetător, dar ajungînd să i judece fătul sufletului, noua „dramă“, spune:

„În lipsă de putere de originalitate (de a iscodi ceva nou!), autorul nu s'a știut desbăra nici de „reminiscențe“ (adecă s'a apropiat de plagiatul literar, scriind și el ce au mai scris alții, și dîndu-o asta ca nou al său, — lucru foarte ordinar și de nimic între scriitori ce să prejuesci!)

„Ceva nou și suprinzător (ce uimește plăcut) n'a știut aduce nainte lucrarea din dramă, care mai suferă și de scăderea, că în clipa când ar trebui să fie mai încordată, pîrăe! Așa că să alege de ea o strîmbătură!“

Luînd peste picior apoi „filosofia“ din unele roluri ale piesei și arătîndu-o cît e de falză și aceea, — urmează:

„Ghiberti grof“ vrea să fie dramă modernă istorică, fără fraze, bombasticisme și scene mari. Dar pentru asta era lipsă, afară de o îngrijire a stilului, de convorbiri frumoase, măiestrie de dialog. Nici asta nu ni-s'a dat. Cei din piesă vorbesc și filosofiază în o limbă așa de vulgară (de jos), cum să obicinuește azi a-să vorbi în societățile burgheze, și la cluburi.“

Și așa mai încolo. Il laudă și această foaie că e „copil fain“. Farkasul nostru, dar scrisul de drame la care s'a avîntat, mai bine l'ar fi lăsat în pustie!

„Foaia partidului“ îi numește lucrarea: „o trimbiță mută“, iar cea a coreligionarilor: „o strîmbătură“, ce nu să șede unui ficior fain ca răsfațatul Farkasul.

A treia foaie, „Magyarország“, care nu are legături cu scriitorul, izbucnește aspru de tot contra teatrului național și întreabă pe directorul aceluia, că ce l'a putut îndemna să facă de ris teatrul, începîndu-i producțiile de toamnă cu această bazaconie de lucrare, în care nu este nimic ce s'o facă vrednică a fi jucată pe bina aceluia teatru, pe care să ridică scriitori de preț nu cutezători fără puteri în măsură cu cutezanța lor!

Ba „Magyarország“ spune și asupra omului cîteva cuvinte adevărate; zice că acest domn tiner, umbrit de „noroc“ (minte nu-i lipsă unde este noroc, mai ales dacă norocul, după cartea de botez, e jidovescl), s'a îmbulzit de timpuriu pe toate terenele, și pe cel de știință, și pe cel social și pe cel politic, — și prin cutezanța sa îmbulzitoare, a și ajuns ici colo a face unele cuceriri. În biserica artei însă, trebuie să i să arate cît prețuește, și numita foaie îi spune că: nimic! Ci-că e un atestat de sărăcie pe teatrul unguresc, că poate sta naintea publicului cu lucrări așa de slabe ca „strîmbătura“ ori „trimbița mută“ alui Farkas!

Astea în numărul de Simbătă. iar în cel de Duminecă, scrie:

„Ghiberti Grof“-ul lui Farkas Pal, care s'a înfățișat de Teatru Național ca întie noutate din patrie, în sara de ieri, mai presus de ori-ce îndolala a dat bancrot!“

Nu mai spicim mai departe, că prea ar crește buchetul rozelor cu spini ce iam putea lmbia „deputatului“ nostru, din grainurile chiar a celor de o viață și o tăiere împrejur cu el.

Cînd arătăm aci cît de fleac s'a dovedit în arta de a scrie drame, prin lucrarea sa mai nouă, — vrem să vadă aci Români călbejiți cari

s'au luat după el ca după un procc al lor la alegere, că cine e o gură goală în un loc, tot aceeași e și în celalalt! Această trimbiță goală s'a sfătoșit naintea alegerilor să umplă casele Românilor cu o cärticică, în care să arăta foarte „învățat“, prețin cu cutari Angliși învățați, și venea să învețe și pe Românii de aici, a nu prețui ei pe oamenii buni ai lor, ci pe el, pe streinul ne-mai văzut pân'atunci, că el singur e „binevoitorul“ și va fi mîntuitorul acestui popor român!

Apoi, fraților, scrisoarea lui aceea era și mai mult o „trimbiță mută“, o „strîmbătură“ urtă și păcătoasă, rodul unui duh mic și rău, cum îl vedem că e chiar și acolo unde și-a dat toată silința să fie și să se arate și el — ceval...

La o atare strîmbătură cine poate, închine-i-să dobitocește. Noi suntem fericiți a nu fi printre închinătorii lui!

NOUȚĂȚI

Vlaicu la manevrele regale. Ministrul român de război a rînduit ca Vlaicu să ia parte la manevrele regale române dela Slatina, unde va fi însărcinat a face cercetări colo și colo cu mașina sa de zburat, aducînd știri despre ce poate vedea „dela inimic...“ Asemenea va fi încredințat cu astfel de slujbă cu mașina sa și principele Valentin Bibescu.

Să dă știrea că același ministru a votat dlui Vlaicu 50.000 lei onorar (cinste) pentru descoperirea sa și pentru că cel dintîi a arătat lumii o mașină de zburat românească.

Întunecime de lună. În noaptea de 16 spre 17 Noembrie (Mercuri—Joi) st. n. va fi o întunecime totală de lună. Dacă cerul va fi senin, să va vedea frumos, de pe la 11 ore pînă după miezul nopții. Iubitorii de vederi cerești, nu vor pregăta să rabde un pic de nesomn numai să poată vedea interesanta arătare.

Pupăciunea patriotică dela Săcămaș. În legătură cu corespondența publicată de noi în numărul trecut despre felul sărbărilor în jurul sfințirii bisericii din Săcămaș (tractul Dobrei), ni-s'a mai împărtășesc următoarele:

...Correspondentul dv. a scăpat multe din vedere. Intregesc eu. La „banchetul“ dat după sfințire, fisolgăbirăul Finna, un dușman de moarte al Românilor, care a oprit pînă și copii români a umbla cu steaua la Crăciun, — a ținut o „însuflețită“ vorbire patriotică la adresa protopopului Z. Mureșan din Ilia, spunînd că are fericirea de a putea vedea, că în acest protopop și a găsit omul cu care poate lucra mână în mână, în bunăînțelegere și frăție“. Că ce în-samnă cuvintele acestea din gura unui om ca Finna, — o poate

ghici ori-ce Român nepătat și ne-stricat! Popii Butoiu, cum bine l'ați poreclit, numai li ridea mustața de mulțumire!

Și încă ceva: Preoții din tractul Dobrei, cei de sub conducerea cinstului Român Iosif Morar, au lipsit și ei toți, afară de unul, care numai din greșală a servit și el între prevaricanții dela Ilia. Alții doi preoți din tr. Dobrei, deși erau de față, văzînd că protopopul lor lipsește, de sigur plin de scribă sufletească, n'au vrut să servească alături de popa Butoiu și sub paza zbirilor administrației, îmbulziți aci ca la ei la solgăbirăime!

E trist, foarte trist, că oamenii puși de „norocul“ lor (și nenorocul bisericii!) la posturi de frunte, de sentinele, așa își înțeleg rostul lor! Vai de biata biserică și de neamul nostru cu astfel de străjeri!

Din Budapesta ni-se scrie: Săptămîna trecută și a ținut tinerimea studioasă univ. de-aci sara de cunoștință. Au luat parte la ea vre-o 150 tineri universitari și unii domni români locuitori aici. Bună înpresie a făcut și participarea dlui profesor Popovici, la care tinerimea ține foarte mult pentru simțirile sale bune românești. Cu dl Popovici împreună a venit și profesorul Alexici, care în timpul din urmă umblă mult să cîștige simpatia tinerimei române, pe care o perduse în urma purtării sale streine față pe năzuințele neamului nostru. La tot cazul, tinerii români îi vor recunoaște purtarea și-l vor răsplăti cu rezerva cuvenită.

Logodnă. Dșoara Anica Brătioiu și dl Ion Mihu Ciufudeanul, logodiți. Teiuș—Blaj. Sincere urări de noroc!

Un mic cutremur de pămînt am simțit în Geoagiu, Marți în 11 Oct. n. pe la ora 1 după amiază. Judecînd din mișcările ce le făcea o iccană atîrnată pe pîrete, cutremurul era îndreptat dela sud-vest spre nord-est.

Un fapt frumos al femellor române din Lugoj. Comitetul Reuniunii damelor române din Lugoj în ședința din 7 Oct. a luat, precum spune Drapelul, o hotărîre frumoasă care va umplea cu bucurie pe mulți părinți cari au copii la școala română de-acolo. Anume comitetul a luat hotărîrea de a înființa pe lângă școalele elementare confesionale românești din loc, o „cantină școlară“, o cugnă, pentru lunile de iarnă, spre a servi școlarilor cari locuiesc în mari depărtări (Tunei, vii, etc.) prînz cald. Ci acești bieți copilași, fiindu-le casa departe, nu pot merge la amiază să prînzască acasă, ci rămîn aci în școală și mîncă ce brumă pot, așa sec și rece, din străicuță. În scopul de-a le da de-aci încolo și lor, sărăcuților, o mîncare caldă la amiază, comitetul Reuniunii femeilor a votat suma de patru sute coroane. A făcut aceasta în credință că celelalte

societăți culturale-economice din loc să vor grăbi și dînele a da oarecari sume pentru a putea duce la îndeplinire această faptă bună. Cantina e plănuită deocamdată pe cele patru luni de iarnă.

Comitetul a mai hotărît ca în fiecare zi o damă să facă inspecția cantinei pentru a să cerceta dacă să gătesc și servesc mîncările așa după cum s'a dorit. În curînd să va ajunge prin asta în Lugoj la îndeplinirea dorului atîtor oameni de inimă, la un lucru bun, creștinesc, de binefacerea, care face cinste Reuniunii din vorpă.

Burdea, tot noroc! Să știe că în focul alegerilor de deputat să iscodise vestea, că pe Măria-Sa măcelarul ajuns deputat, Burdea, a vrut să-l impuște un alegător de-ai lui Dr. Vlad! Era alegătorul Costea Budian, care ci-că i-a ținut revolverul în față și-a vrut să-i tragă un glonț, dar revolverul — nu s'a slobozit. Măcelarul a pornit proces contra omului, pentru „încercare de omor“. Zilele astea tribunalul din Caransebeș a pertractat procesul și — n'a făcut nimic Românului Costa Budian, ci l'a slobozit în pace. Țăranul a fost apărat de dnii advocații Dr. V. Bontescu (Hațeg) și Dr. Vladone (Bozovici).

Teatru de sodali în Sibiu. „Reuniunea sodalilor români din Sibiu“, aranjează Duminecă, în 3/16 Octomvrie 1910 producție teatrală în Teatru orașenesc din Sibiu. Să joacă: Piesa „Pribegii“ comedie din viața meseriașilor, în 2 acte, după Nestroy, de Dr. S. Stancă, prin domni: Is. Marcoviciu, D. Axente, R. P. Barcianu, St. Duca, A. Stanciu, Dna M. Duca și Domnișoarele Eug. Roman, El. Roman, Eug. Popp. — apoi piesa: „Cum povestea o bunică“, dialog de St. Barborescu predat de dna Maria Duca și Petrică Drăgoiu. — Urmează: Arie naționale, cîntate din fluer de dnul Dr. Antoniu Bogdan, cand. de avocat. — La urmă piesa „Muza dela Burdujeni“, farsă într'un act de Constantin Negruzzi, jucată de dnii D. Axente, I. Jinga, T. Chirca și R. Barcianu. O parte din venitul curat e destinat darurilor de Crăciun a săracilor noștri.

Doctorul de casă sau Dicționarul sănătății de Doctorul Vasile Bianu, medic primar al spitalului I. C. Brătianu din Buzău.

Acest dicționar, scris pe înțelesul tuturor, este împodobit cu 315 figuri în text, și vorbește despre tot felul de boale, nenorociri, otrăviri, epidemii, despre leacuri și buna pază a sănătății între toate împrejurările și față de toate boalele. „Dicționarul sănătății“ formează un volum mare de 808 pagini, tipărit pe două coloane și cu litere mici; el costă 14 cor. și să poate procura dela autor din Buzău (România) sau prin „Librăria Na-

țională" din Orăștie. Un exemplar să poate vedea în numita Librărie. Pentru preoții dela sate, învățători, studenții în medicină, să face o scăzământ de 10%. Această carte ar trebui să nu lipsească din nici o casă, fiind de mare folos pentru oricine care are lipsă de sfat doctoresc.

Cununie. Dșoara *Minerva V. Domșa*, drăgălașa fiică a dlui protopop V. Domșa din Orăștie, și dl *Dr. Emil Zacharia* locotenent auditor în Brașov, anunță cununia lor, ce să va celebra la 4/17 Octobrie 1910 la 10 ore a. m. în biserica gr.-or. rom. din Orăștie. Cele mai sincere felicitări.

O Regină la Brașov. Regina *Handel*, frumoasa *Wilhelmina*, trece mâne, Vineri în 14 Oct. n., prin Brașov, mergând la Sinaia.

La Brașov să dă jos din tren, căci drumul mai departe spre România, prin frumoșii munți, îl face cu automobilul. Cercetează și Brașovul în automobil.

— Atragem luarea aminte a cetitorilor asupra **crîșmei de arîndat în Lugoj** ce anunțăm mai jos. Crîșmarii vrednici să ni-să înștiințeze.

Controla glotașilor ce era să se fină astan acum în toamnă, nu să va finea. A oprit-o ministrul de honvezi, pentru primejdia holerei.

Petreceeri.

— Tinerii meseriași din Blaj, invită la petrecerea cu dans ce să va aranja Simbătă în 22 Octombrie n. 1910 în sala hotelului „Univers” Venitul curat este destinat pentru ajutorarea văduvelor și orfanilor de meseriași.

Din minunile orașelor mari. Ziarele din Pesta aduc știre despre o întâmplare foarte interesantă, ba mizerabilă, ca măsură până la cît pot cădea pe căile înșelăciunii oameni altfel „învățați”, în orașe așa fără frică de Dzeu cum e și Pesta.

Doi apotecari, cu apotece în locuri de frunte, și un medic (doctor), sunt aruncați de Mercuri în temniță, pentru că, cu recepte mincinoase, au înșelat ani de zile casa pentru ajutorarea meseriașilor bolnavi!

Iacă cum lucrau:

Toți meseriași au în țară o casă (un fel de bancă de ajutorare) la care fiecare meseriaș plătește săptămîină de săptămîină cite-o pițulă două, ca din creșterii lor cu greu cîștigați, să se dea ajutor soților lor bolnăviți de greul zilelor și a muncii. Mare mișel și ticălos trebuie să fie cel-ce și la acești bănuți cu amar adunați, lăcomește și cearcă să-i înșele pentru sine. Cu atît mai ticălos, dacă cel-ce lăcomește la ei, e om „cult”, sus pus.

Dar cît de urîtă ni-să arată faptă de acest fel, cînd un medic, un doctor, care era pus se poarte grijă de sănătatea bieților meseriași bolnavi, să le dea recepte, el care li vedea naintea lui pe acești bieți bolnavi, lăcomește să înșele cassa lor de ajutoare, întovărășit cu apotecarul care avea să le dea leacurile!

Și totuși așa s'a întâmplat! Doi apotecari *jidani* (nici că nu să putea ză nu fie ei la mijloc în așa un

lucru frumos!), unul *Braun Lajos* și altul *Glück Rezső*, s'au înțeles cu un medic al societății meseriașilor, cu *Dr. Frenkl Lipot*. Vădit jidan și asta, — și anume s'au înțeles așa, că el, doctorul, să scrie bolnavului cutare un recept, cu leacuri lesne de tot, și apoi, după-ce omul nu să poate vindeca de leacul de nimic, îi dă încă poate în toată ziua alt recept, încît el însuși, bolnavul, să nu mai știe cite recepte a căpătat. Iar afară acele recepte date în mîna bolnavului, să mai scrie el cite 2—3 ori și mai multe (după cum a fost omul de mult bolnav), pe care le dă de-adreptul apotecarului să le bage printre celelalte, fără a fi dat leacuri pentru ele! Apotecarul apoi cere banii pe ele la Cassa bolnavilor! Fierște receptele acestea de înșelăciune, erau mai scumpe ca cele pentru cari apotecarul a dat ceva leac, cît de cît, bolnavului!

Așa au înșelat cassa săracilor meseriași ani de zile. Acum au fost prinși și-s în temniță precinstiții jidănași.

POSTAREDACTIEI

Dsale *Mihale George* în *Maidan*. Foile trimise pe adresa dtale de aci, ne-au venit napoi de pe 2 săptămîni, ca fiind dta necunoscut la postă. Cetitorii noștri din *Maidan* să ne dea adresa mai deaproape (strada și numărul casei) lui *Mihale*, ca să-i putem trimite foia.

Banca „Românul”, N. York. Dați-ne adresa lui *Ioan Taran* ori *Farau* pentru care ați trimis 15 cor., și nu-i putem trimite foile ne-avîndu-i adresa.

G. Tomi în C. Pe anul de față ai plătit 5 cor., în două rînduri cite 2 50.

I. M. (7256) în E. Mai trimite 1.80 fl. și ești plătit și pe anul de față.

„LIBERTATEA”

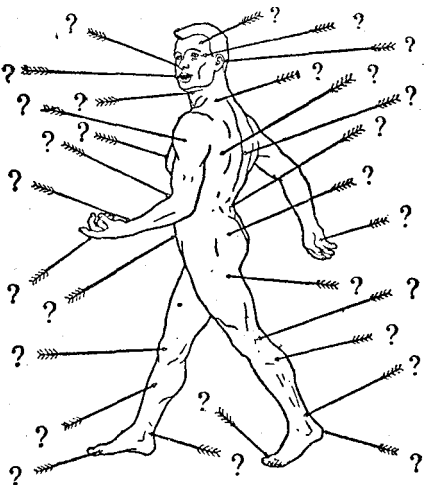
cu adausele ei „FOAIA INTERESANTĂ” și „TOVĂRĂȘIA”, să află de acum încolo

de vînzare în Orăștie

numai în „Librăria Națională” a dlui *S. Bornemisa* (casele băncii „Ardeleana”).

Te săgetează?

(842) (Ai dureri?) 2-25

I. Fluidul Elza alui Feller, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, încetează durerile; repede și sigur vindecă: reumă (spure), slăbic de nervi, junghiuri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorteală, durere de ochi, migrenă și multe nepomenite aci! Fluidul Elza alui Feller e folosit cu efect fără pereche la răgușală, catar, dureri de piept și git și morburii din curent ori răceală. Adevărat e numai dacă pe sticlă este numele „Feller”. 12 sticle mici sau 6 mari ori 2 speciale, K 5, franco.

II. Vestim apoi, că lumea folosește cu efect distins și sigur *Pilulele Rebarbara* de mînat alui Feller, contra durerilor de stomac, zgîrciuri, lipsă de poftă, arsuri de fier, greață, amețală, rigăclii, haemo-roido și alte conturbări de mistuire. 6 cutii franco cu 4 coroane. — Să ne ferim însă de imitațiuni și să adresăm acurat așa:

Eugen V. Feller, apotecar **Stubica**, Centrala 119 (comit. Zagrab).

O crîșmă în Lugoj de vîndut ori arîndat.

În Lugoj, în vecinătatea tîrgului de vite, se află de vînzare sau închiriere, un birt (cîrciumă) bine și spațios întocmită, provăzută cu grajduri mari și cu un intravilan (curte și grădină) de 2 jugăre catastrale.

Cei-ce ar voi să cumpere sau să închirieze acest birt, să se adreseze la Administrația foii „Libertatea” de unde vor primi informațiuni mai apropiate. (859) 1-2

Nr. 1086/1910.

Licitațiune.

Să publică, că comuna *Strugari* lingă *Sas-Sebeș*, dă prin licitațiune publică moara de făină în 30 Octobrie st. n. 1910, la 9 ore a. m.

Prețul strigării 1200 cor. 15 fil. Vadiul 10%. Oferte în scris să pot face până la începerea licitațiunii. Numai astfel de oferte să primesc, în cari pe lingă suma hotărîtă e și declarația, că oferentul cunoaște condițiile de licitare, precum și vadiul necesar. Condițiunile mai de aproape să pot vedea ori cînd în oarele oficioase în cancelaria notarială din loc.

Strugari, la 4 Octobrie 1910.

Primăria comunală:

Daniil Petrașcu *Georg Vlad.*
notar. (855) 1-3 primar.

În 10 zile va fi gata Calendarul Național pe 1911,

care va fi o plăcută surprindere pentru toți cetitorii lui. Foarte bogat în chipuri naționale pe cari nicăiri aiurea cetitorii nu le pot găsi! Apoi material de cetit foarte ales și plăcut!

Nime să nu-și cumpere Calendar pe 1911, până nu va vedea „Calendarul Național” dela Orăștie! A-l da în mîinile tuturor cetitorilor din popor, înseamnă a îngriji bine de sufletul acelora!

Nr. 1085/1910.

Licitațiune.

În urma plusofertului dat, să publică, că comuna *Strugari* (lingă *Szászsebes*) dă din nou în arîndă prin licitațiune publică casa pentru crîșma comunală în 30 Octobrie st. n. la 10 oare a. m.

Prețul strigării 1129 cor. 25 fil. Vadiul de 10%. Oferte în scris să pot înainta până la începerea licitațiunii. Numai astfel de oferte să primesc, în cari pre lingă suma hotărîtă, e și declarația, că oferentul cunoaște condițiunile de licitare, precum și vadiul necesar. Condițiunile mai de aproape să pot vedea ori-cînd în oarele oficioase în cancelaria notarială din loc.

Strugari, la 4 Octobrie 1910.

Primăria comunală:

Daniil Petrașcu, *Georg Vlad.*
notar. (856) 1-3 primar.

Abonamente de probă!

„Libertatea” dela 1 Oct. până la Anul nou, cu numai 1 coroană!

Iubite cetitor! Precum vă puteți încredința săptămîină de săptămîină, noi punem cea mai mare grijă pe aceea, ca abonații acestor foi să fie deplin mulțumiți de ele totdeauna.

Acei abonați ai noștri, cari prețuesc cu dreptate străduințele noastre: aceștia dee sămînă despre prețuirea lor **adunîndu-ne cît mai mulți abonați de probă la aceste foi, de acum până la sfîrșitul anului!** Administrația foilor aduce, pentru folosul poporului, jertfa de a da pe cele 3 luni din urmă a anului, foile acestea, **pentru numai 1 cor., ca abonament de probă, ori-cui!**

Nu uitați, dragi cetitori; că: **azi acel Român face mai bun lucru pentru neam, care răspîndește cît mai tare foile naționale alese, în mijlocul poporului!** Să nu mai fie Român care să n'aibă la casa lui o foaie națională! Asta o cere cu tările greul zilelor ce trăim! Arătați vă fiecare a fi cîte un înțelept răspîndind cît mai tare foile în popor!

??!

Bo-Bo-Bo

Ce e, ce e: Bo-Bo-Bo?
Veți vedea mai încolo!
Poate 'n numărul viitor,
Sau ceva mai tîrzior!

Redacția.

Cărți pentru popor.

În „Librăria Națională” dela Orăștie, să pot procura cele mai alese și plăcute cărți de citit, de ale scriitorilor români cei mai de frunte, cum și străini. În deosebi recomandăm următoarele cărți foarte frumoase, scrise pe înțelesul tuturor, cari adică, de pot fi gustate de cetitorii din părțile inteligente, tot așa pot fi cetite cu bine și cu plăcere de ori care om din popor:

Delavrancea: Intre vis și viață, cor. 3—	3—
V. A. Ureche: Legende române (volum mare)	3-50
Gorun: Robinson în Țara românească	1—
Coșbuc: Fire de tori (poezii)	2-50
Balade și Idile (ediție fină)	3—
Războiul pentru neatarnare,	—95
Povestea unei coroane de oțel,	1-50
Cântec de vitejie	1—
Cujbă: Povesti	2—
Smara: Corbul cu pene de aur (pov.)	2-50
Daus: Dușmanii neamului (roman)	2-50
Goga: Poezii	1—
Ne chiamă pământul	2—
Vlăhuță și Coșbuc: „Carte de cetire”, o minunată culegere de bucăți literare! 1 cor.	1—
Xenopol: Războiul între Ruși și Turci, 3	2—
Speranță: Anecdote	2—
Bălcescu: Istoria Românilor	1-50
Eminescu: Poezii postume	1-50
Ispirescu: Legende (povești minunate)	1-50
Poveștile unchișului sfântos	1-50
Adam: Pe lângă vatră	1-50
Năzuinți	1-50
Ciocirlan: Pe plai	1-50
Delatissima: 100 Basme	2-50
Dragoslav: La Han	1-50
Const. Hodoș: Martirii, roman din viața Românilor din Zarand	1-50

R. Rosetti: La capătul pământului	2—
Sadoveanu: Dureri înăbușite	2—
La crîșma lui Moș Prețcu	2—
Pov. căprar. Gheorghită	2—
Povestiri alese	2—
și toate scrierile lui Sadoveanu!	
Sandu-Aldea: Cărticica plugarului	0-50
Sfaturile unui plugar	0-50
Drum și popas	1-25
Două neamuri	1-50
Slavici: Nuvele vol. I. și II. cite	1-50
Povesti	1-50
Vlăhuță: România Pitorească	1-50
Poezii	1-50
Biblioteca copiilor, cite 10 fileri broșura.	
Din toate cite ceva	80 fil.
Preumblări prin Azia și Africa	1-50
Stanley în Africa	1-50
Bolintineanu: Legende	0-50
Paremiile lui Solomon	—40
Cazaniile lui Varlaam	—95
Caraiyan: Povești de pretutindeni	1—
Fabulele lui Esop	0-60
de Sion	0-60
Reteganul: Povești Ardelenesti	2-50
Robinson Crusoe	0-70
Halima (1001 nopți) 4 volume, cite	1-50
Inimioara, culegere de poezii	0-60

Și alte multe cărți cu poezii, nuvele, povești, versuri populare și religioase, — să capătă în Librăria naț. dela Orăștie.

Să trimiți ori unde în țară, după primirea prețului. La fiecare cerere să se alăture și bani de porto (plata postei). Anume: ei-ce cer o carte două, să alăture cam 10 fileri de una pentru postă. Cei-ce cer mai multe, de li să face pachet de postă, pot să trimită numai prețul cărților și posta și-o vor plăti la scoatere.

Tot aci: Cărți pentru școli, hirtie, caete, tablite și celelalte toate pentru școli; apoi: Călămăre, cernele, pene, ceruze, și altele, pentru scris. Hirtii de epistolă, simple și fine. Ilustrate foarte frumoase; icoane sfinte și tablouri naționale!

Arangez biblioteci întregi de nou, pe ales, biblioteci mici pentru privați, ori mai bogate pentru școli și comune!

„Librăria Națională”
S. Bornemisa.
în Orăștie (Szászváros).

(860) 1—2

Moșie de vânzare.

În comitatul Hunedoara la loc favorabil, aproape de oraș și drum de fer, la loc șes, să află de vânzare o moșie comasată de peste 180 jugăre catastrale împărțite astfel:

- 40 jugăre cu pădure de stejar bună, care, curățindu-să pădurea, ar fi bun loc arător.
- 30 jugăre fînăț de vite (luncă) de cel mai bun.
- 20 » pășune foarte bună.
- 40 » arător foarte bun, clasa II.
- 50 » arător clasa I., cel mai bun.

Total 180 jugăre.

Fîntină cu pompă și vălau mare de peatră, grajduri pentru vite și locuință pentru servitor.

Prețul 93.000 coroane.

Doritorii de a cumpăra, să se adreseze la Admin. foii.

Ferar!

Aduc la cunoștințăonor. public din Orăștie și jur, că mi-am deschis în Orăștie, ulița Căstăului nr. 7, o

nouă ferărie

pe care o conduc îndeplinind tot felul de lucrări la brânza mea, ca: lucrare de trăsuri și cară, potcoviri și tot ce să ține de ferărie.

Rog onoratul public din loc și din comunele vecine, să mă cerceteze și să mă onoreze cu încrederea sa făcându-mă lucru spre deplină mulțumire!

Prețuri cinstite, cît să poate de ieftine.

M. Lupsa.
m. ferar. Orăștie, Str. Căstăului.

Publicare de licitațiune.

Pentru repararea bisericii gr.-or. din Vinerea să ține licitațiune minuendă la 18 Octombrie st. n. 1910 în edificiul școlii a aceleiaș comune. Suma dela care să începe licitațiunea e de 3282 coroane. După care sumă reflectanții au a depune vadium de 10%. Condițiile de licitație să pot privi la comitetul parochial.

(857) 1—1

Vinerea 10 Oct. 1910.

Comitetul parochial.

„Ardeleana” institut de credit și economii, societate pe acții în ORĂȘTIE

CONCURS

«ARDELEANA» institut de credit și economii, societate pe acții în Orăștie (Szászváros), publică concurs pentru ocuparea a

două posturi de practicanți

la institutul său central, eventual la vre-una din filialele sale.

Concurenții cari vor să ocupe aceste posturi au să dovedească, că au absolvat școala comercială și că posed limba română și maghiară în scris și vorbit. Cei-ce posed și limba germană sau au și ceva praxă de bancă, vor fi preferați.

Pentru timpul de probă de cel puțin un an, se stabilește remunerațiune de cite 60 coroane lunar.

Cererile pentru ocuparea acestor posturi au să se înainteze cel mai târziu până în 30 Oct. a. c. la direcțiunea institutului.

Orăștie (Szászváros), la 12 Oct. 1910.

(858) 1—2

Direcțiunea.

Nr. 529/1910.

Publicațiune.

Pe baza concesiunii ministerului r. u. de agricultură Nr. 26358-I/A-2 și 66800-I/A-2 din 1908 comuna Gurariului dă în exploatare pe calea licitațiunii publice, lemnul de lucru, fără coajă, de pe un teritor de 285·89 jug. catastrale și anume: 23425·2 m² lemn de brad, 3777·5 m² lemne de pin, precum ca lemn de ars 23338·2 m² lemn de fag, și 365 m² lemn de mesteacăn și de plop.

Licitațiunea publică verbală împreună cu oferte închise să va ținea în 29 Octombrie n. 1910, la 2 oare p. m. în cancelaria comună din Gurariului.

Prețul de strigare e: 155.497 cor. 60 fil. Vadiul 15.550 cor. Oferte ulterioare nu se primesc. La ofertele închise e a să ac-lude vadiul.

Condițiunile licitațiunii precum și a contractului de încheiat, să pot vedea la primăria comună din Gurariului precum și la curatoratul silvanal reg. ung. al cercului Săliște, în decursul oarelor de oficiu.

Se observă că pădurea din care să vinde lemnul, e situată lângă riurile Cibinul-mic și mare, care sunt acomodate pentru plutire și sunt întocmite spre acest scop și pe care comuna proprietară de pădure are dreptul de plutire.

(854) 1—2

Gurariului, 8 Oct. n. 1910.

Primăria comună.

Modistă nouă!

Fac cunoscut că dela 15 Octobrie deschid în Orăștie, Str. Țirgu-lui Nr. 14 (casele Bourcy), în curte.

salon de modistă de pălării.

Învățînd în Viena și lucrînd ca modistă în Viena 5 ani, — pot servi onorații mei mușterii după cele mai nouă cerințe ale modei; gust fin și chiel!

Primesc prefacere de pălării după moda mai nouă!

Rog spriginul cu toată încrederea! Prețuri moderate.

Cu stimă

Irene Fellner
modistă.

(853) 1—3

Atențiune!

Să atrage atențiunea asupra noului depozit de spirt.

din Orăștie, — unde să poate căpăta cel mai ieftin și nefalsificat Spirt, precum și Licuieruri, Vinuri, în detail și în mare! (844) 4—12

Fritz Chrestel
în Orăștie, Piața poliției.

MARE SURPRINDERE!

600 lucruri, cu numai 4 cor. 20 fil.

Un orologiu aurit Anker precis, cu lanț, merge acurat, garanție pe 3 ani; 1 cravată modernă de mătăsă; 3 năframă fine; 1 inel cu imitație de prețioase; 1 garnitură de podobe pentru doamne; 1 colier de de perle orient, 2 brățare elegante, 1 păr. cercei cu copcii patent; 1 oglindită de toaletă, 1 portmonee de piele, 1 păr. bumbi de manșete, 3 Doubleg cu închis patent; 1 album de ilustrate eleg., cele mai frumoase vederi din lume; 3 obiecte de lux, interesant pentru tiner și bătrîn; 1 prtetic fiitor de scrisori de amor pentru domni și dame; 20 obiecte de corespondență și încă peste 500 obiecte de trebuință în casă. Toate la oaltă cu orologiu, care singur e vrednic banii, costă numai 4 cor. 20 fil. Trimitere cu Ramburs prin Cassa de expediție centrală vieneză: (852) 1—1

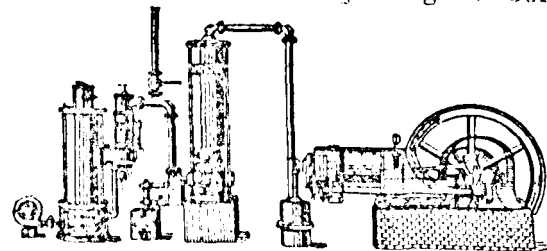
P. LUST, Krakau nr. 394.

La comandă de 2 pachete să alătură un brieu englez prima. Pentru ce nu place, banii napoi.

SZABÓ & Comp., Budapest V., Balthory u. 22 sz.

(mai nainte în Gyár u.)

recomandă motoarele de gaz sugativ bune de încălzit cu cărbuni de lemn, cocs, antracit sau cărbuni bruni.

Spese de funcționare: 1½—2 fileri de puterea de cal pe oră. — Garanția cea mai mare! — Catalog gratis. — Prețuri ieftine, pe rate.

(853) tino, pe rate. 1—26

ALTOI DE VIIE AMERICANĂ

splendid dezvoltate, cu rădăcini, soiurile cele mai distinse, atât pentru struguri de masă (admirabil articolu de vânzare!), cât și soiuri de vin: rizling, mușcateler, etc.

să găsească de vânzare în pepiniera de vițe de viie nobilă dela **DOMENIUL ROMÂNESC**

DIN BOBALNA

lingă Orăștie, proprietatea dlui Dr. AUREL VLAD.

Pentru toamna de față și pentru primăvară, are la îndemână jumătate de milion altoi, tot soiuri alese!

Deși peronospora a potopit în anul de față pe alocurea școli întregi de altoi, la Bobilna, fiind foarte bine grijite, nu le-a făcut nici o stricăciune, altoile sunt foarte frumoase și pline de viață!

La cerere, să trimită **Catalogul** cu prețuri și îndrumări practice!

Adresați-Vă cu încredere deplină la:

„DOMENIUL DIN BOBILNA“

a dlui Dr. A. Vlad: Băbolna, u. p. Szászváros.

NB. Pentru vlierii din Ardeal e îndeosebi cel mai potrivit izvor de cumpărat vițe de viie, fiind vițele din pepinierele dela Bobilna crescute și deprinse cu clima deluroasă ardelenescă. La șes, firește, și priește cu atât mai ușor.

(832) 6-

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în locuința mea din Orăștie (Strada dealului nr. 6), am deschis un **salon de pălării pentru dame.**

Rog prea onoratul public pentru binnvoitorul sprigin, promițând că atât ce privește gustul fin, cât și prețurile solide și moderate, mă voiu năzu a satisface tuturor dorințelor. În prăvălia mea să pot căpăta în mare asortiment marfe de Paris, Viena și Budapesta. Să afli și forme de pălării negarnisite.

Reparaturi efeptuiesc pe lingă prețuri moderate.

Orăștie, în Octobrie 1910.

Cu deosebită stimă

Judita Indrieș.

(849) 2-3

„CASSA DE PASTRARE ÎN MERCUREA“

SOCIETATE PE ACȚII

Primește depuneri spre fructificare cu $4\frac{1}{2}\%$ interese fără anunț, cu 5% pe lingă un anunț mai lung, iar peste 10.000 coroane cu $5\frac{1}{2}\%$.

Interesele după depuneri să capitalizează de 2-ori pe an și anume la 30 Iunie și 31 Decembrie n.

Darea de interese o plătește institutul.

Depuneri și ridicări să pot face și prin postă.

Acoardă împrumuturi pe cambii, cambii cu acoperire ipotecară, obligațiuni cu caventi, pe ipotecă, credite de cont-curent pe lingă asigurare ipotecară sau hîrtii de valoare (acții dela bănci și efecte publice).

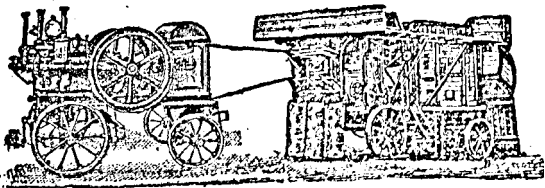
Etalonul de interese variază între $6\frac{1}{2}\%$ — 8% fără nici o proviziune!

Directiunea.

(715) 8-10

Orăștie CAROL RECK Orăștie

depozit și atelier special de motoare și mașini agricole.

Să primească reparații de tot felul de mașini agricole și industriale.

Țin în depozit

din cele mai renumite fabrici: Motoare de benzină, de oleu brut și de gaz sugativ; mașini de abur, mașini de îmblățit, ciururi, triere, sămănători, mașini de secerat și de cosit fin, mașini pentru tocat nutreț și napi, amicurători de cucurus, pluguri și grape universale, mașini de sămănat cucurus, mașini de tors și de cusut.

Defectele provenite de motoarelor și la ori-ce mașină, cumpărate dala mine, timp de un an de zile le execut gratuit! — Asigurând on. public de serviciul prompt și lucru solid!

Instalez

mori de foc și de benzină, mașini de scărmanat lînă, piuă pentru postavuri și fintini cu piston de lanț! E cea mai nouă creațiune mecanică. Produce apă pe minut 70—100 litre, cu forța unui singur copil de 8 ani, ori-ce adăncime.

Cu toată stima

CAROL RECK
în ORĂȘTIE-SZÁSZVÁROS
(în caselo dlui WOLF, drumul ferii).

PREȚURI IEFTINE.

PREȚURI IEFTINE.

Lucru bun! Căutați cu încredere atelierul de măsurit Preț moderat!

DUMITRU MARTIN, Orăștie, Strada Cetății
măestru măsar (Casa proprie)

unde să pregătesc numai lucruri bune, pentru edificii: uși, ferestri, padimentări, arangiamente interne pentru biserici, școli, prăvălii etc., mobile, și ori-ce alte lucruri ce aparțin branșei acesteia.

(717)

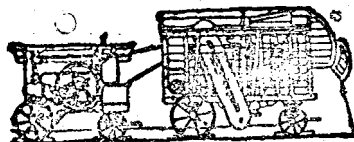
PRIMEȘTE ȘI 2 ÎNVĂȚĂCEI LA MĂSĂRIT!

12-

THE CAMPBELL

Fabrică de motoare cu renume universal lîfrează cele mai bine construite și durabile

MOTOARE și LOCOMOBILE de benzină, oleu brut, gaz și gaz sugativ.

Lucrarea cea mai ieftină, mai sigură, neconturbată! Prețuri ieftine. Plăți favorabile. Garanție în toată privința!

841 Rerezentant general: 4-26

Victor Korányi Budapest
VI, Liszt Ferenc-tér 9.
Telefon 64-64.

Mare tîrg de stofe și de mătasă!

în prăvălia de modă de dame alai

MATEI WEINER

Budapesta, VI, Andrassy ut 3.

Noutăți de modă de toamnă și de iarnă.

Calitatea cea mai bună! Prețurile cele mai ieftine!

Să binevoiască fiecare doamnă a-mi cere marea colecție de modele, care conține în număr bogat cele mai frumoase stofe, cartoane de spălat, catifele și mătăsuri. Colecția de modele o trimit gratis și franco, dacă mi-o cere cineva și dacă-mi scrie, că dorește modele mai ieftine, ori mai fine? Din marea meu magazin amintesc următoarele obiecte de reclamă, pe cari le pun în vânzare, și anume:

- Flanel-Tennis de cea mai bună calitate, metrul cu $17\frac{1}{2}$ — $19\frac{1}{2}$ cr. și mai scump.
- Flanel-Velour, calitate groasă, metrul . . . . . 24-35 " "
- Flanel-Englezesc, modele strălucite, metrul . . . . . 29-35 " "
- Camgar de modă de 120 cm. lățime, metrul . . . . . 49-58 " "
- Postav pentru dame de 120 cm. lățime, calitate bună, metrul . . . . . 55 " "
- Stofă de modă engl. de 120 cm. lățime, în toate colorile, metrul . . . . . 65, 75, 98 " "
- Catifea pentru haine, în toate colorile, calitate bună, metrul . . . . . 65 și 85 " "
- Mătasă-Pongis, în toate colorile, metrul . . . . . 68 " "
- Mătasă-Taftota, în toate colorile, metrul . . . . . 85 " "
- Mătasă pentru bluze, în toate colorile, metrul . . . . . 88 " "
- Moirée, mătasă ce să spală pentru fuste și pentru căpșușă fină, în toate colorile, m. 75 cr.

Mare alegere în stofe engleze și franceze pentru costume, în brodării, podoaba pe vestiminte, voaluri și totfelul de obiecte necesare doamnelor.

Grăbiți deci, și-mi cereți din vreme colecția de modele. 5-8 Comande peste 20 cor. expedez francat.

AVIZ!

Am onoare a aduce la cunoștința proprietarilor de vite, că din încredințarea Excel. Sale dlui conte Andrassy Sándor, voi da în arîndă pe anul 1911 pășunatul din următorii munți aparținători Excelenței Sale și situați în ținutul Hațegului și anume:

1. Bilugu mic și mare.
2. Kozma.
3. Gajer.
4. Vasiel.
5. Fagetiel.
6. Pășunatul muntelui din Șerel.

Condițiunile de esarendare să pot vedea în cancelaria subscrișului în ori-ce zi.

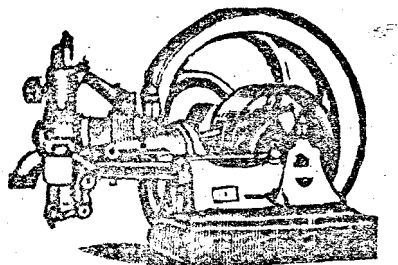
Amatorii să se adreseze cit mai curînd subscrișului.

Hațeg, 4 Octobrie 1910.

(850) 2-2 Gavriil Suciu, avocat.

Fabrica de motoare din Drezda

(Dresdener Motorenfabrik A.G.) cea mai veche și mai mare fabrică de motoare din Germania

lîfrează motoare și locomobile de benzină, oleu brut, gaz, petroleu și gaz sugativ, binecunoscut în cercurile de specialiști.

Noutate uimitoare!

Regenerator de gaz-sugativ Universal:

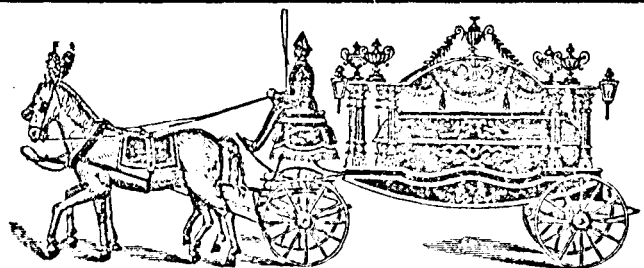
Spese de lucrare: pe oră pe o putere de cal numai cca 1 filer.

Depozit general la: (468) 6-6

Ignatz Gellert & Comp

Budapest Teréz-körut 41.

Telefon: 12-91. Garanție îndelungată! Plăți favorabile!

BRUTUS BRASSAI, Intreprindere de înmormintări. — Magazin de mobile și atelier de măsur:

ORĂȘTIE, Drumul țării Nr. 3.

Are magazin cu toate lucrurile trebuitoare la înmormintări dela cele mai simple până la cele mai pompoase! Ingrijește însuși de îngropăciune, după clase, în loc și în provincia!

Depozit de mobile colorate, gata în ori-ce timp; sau: la dorință, să fac după desemn și după gust!

Seauone dln renumita fabrică „TIONET“:

(697)

SERVICIU ACURAT ȘI SOLID!

14-20